

Geologic

44-203 Rybnik, ul. Strzelecka 78

Tel: 502773557

email: geologic1@wp.pl

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
DO ZMIANY ZMIANY FRAGMENTÓW
MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO WSCHODNIEJ CZĘŚCI GMINY
LUBOMIA ORAZ MIEJSCOWEGO PLANU
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY
LUBOMIA DLA OBSZARU OBEJMUJĄCEGO
SOŁECTWO BUKÓW, PRZYJĘTEGO UCHWAŁĄ NR
XIV/77/2011 Z DNIA 29 SIERPNIĄ 2011 R.**

Zleceniodawca: Pracownia Urbanistyczna w Rybniku sp. z o.o.
ul. Wodzisławska 30
44-200 Rybnik

Autorzy: Sylwia Miłowska
Tomasz Miłowski

Data wykonania: marzec 2015 r.

SPIS TREŚCI

1.	Wprowadzenie
1.1	Cel, zakres pracy, powiązania z innymi dokumentami	3
1.2	Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy	4
1.3	Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu	4
1.4	Ustalenia i główne cele zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	5
2.	Charakterystyka środowiska	6
3.	Ocena potencjalnych zmian stanu środowiska przy braku realizacji ustaleń planu	6
4.	Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody	6
5.	Skutki dla środowiska wynikające z realizacji ustaleń planu	7
6.	Przewidywane możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko	7
7.	Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensacje przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko	7
8.	Możliwości rozwiązań alternatywnych dla obszaru Natura 2000	7
9.	Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego planu oraz częstotliwości jej przeprowadzania	8
10.	Streszczenie w języku niespecjalistycznym	9
11.	Literatura	10

1. WPROWADZENIE

1.1 CEL, ZAKRES PRACY, POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubomia w zakresie zmiany zasad możliwości odprowadzania ścieków sporządzona w Pracowni Urbanistycznej w Rybniku w lutym 2015 r. Prognoza została wykonana na zlecenie Pracowni Urbanistycznej w Rybniku sp. z o.o. Rysunek miejscowego planu zagospodarowania pozostaje bez zmian, a zmianie podlegają wyłącznie zapisy dotyczące kierunków rozbudowy sieci kanalizacyjnej i możliwości odprowadzania ścieków.

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wynika z przepisu art. 51 ust 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 ze zm.).

Podstawowym celem prognozy jest wykazanie, jak określone w planie kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy wpłyną na środowisko i czy, a jeśli tak to w jakim stopniu naruszają zasady prawidłowej gospodarki zasobami naturalnymi. Ze względu na dużą złożoność zjawisk przyrodniczych, ograniczony zakres rozpoznania środowiska oraz ogólny charakter dokumentów planistycznych, ocena potencjalnych przekształceń środowiska wynikających z projektowanego przeznaczenia terenu ma formę prognozy.

Niniejsza prognoza została sporządzona w oparciu o wymogi wynikające z przepisu art. 51 ust 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 ze zm.), należy jednak mieć na uwadze, że wprowadzone w projekcie zmiany planu wypełniają przesłanki wymienione w art. 48 ust. 1 i ust. 1a w/w ustawy tj. stanowią one niewielką modyfikację przyjętych już dokumentów (miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego przyjęty został uchwałą Nr XIV/77/2011 Rady Gminy Lubomia z dnia 20 sierpnia 2011 r. w sprawie uchwalenia zmiany fragmentów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wschodniej części gminy Lubomia oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubomia dla obszaru obejmującego sołectwo Buków, opublikowana ona została w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego Nr 248 poz. 4178 z dnia 17 października 2011 r.). Dla postępowania tego przeprowadzona została strategiczna ocena oddziaływania na środowisko oraz wykonana została prognoza oddziaływania na środowisko w 2010 i 2011 r.

Zakres niniejszej prognozy został również uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska pismem nr WOOŚ.411.20.2015.RK1 z dnia 12 lutego 2015 oraz Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Wodzisławiu Śląskim pismem znak NS/NZ-522-224-11-397/15 z dnia 5 lutego 2015 r.

Projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubomia w zakresie zapisów dotyczących sieci kanalizacyjnej i odprowadzania ścieków powiązany jest z następującymi dokumentami:

- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego z 2004 r.,

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lubomia przyjętego uchwałą Nr V/24/2011 Rady Gminy Lubomia z dnia 28 lutego 2011 r. z póź. zm. (aktualnie w trakcie zmiany);
- Uchwała Nr XIV/77/2011 Rady Gminy Lubomia z dnia 29 sierpnia 2011 r. w sprawie uchwalenia zmiany fragmentów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wschodniej części gminy Lubomia oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubomia dla obszaru obejmującego sołectwo Buków;
- Opracowanie ekofizjograficzne dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy Lubomia z 2007 r. wraz aktualizacją tego opracowania wykonaną we wrześniu 2010 r.;

1.2 METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

W celu sporządzenia prognozy przeprowadzono następujące prace:

- zaznajomiono się z projektem zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w tym z wnioskami do planu,
- zaznajomiono się z danymi fizjograficznymi oraz innymi dostępnymi opracowaniami sozologicznymi obejmującymi obszar objęty prognozą,
- dokonano oceny projektu mpzp w odniesieniu do obowiązujących aktów prawnych, w tym przepisów gminnych,
- dokonano analizy czynników potencjalnie mogących przynieść negatywne skutki dla środowiska.

Należy mieć na uwadze, że wprowadzone w projekcie planu zmiany wypełniają przesłanki wymienione w art. 48 ust. 1 i ust. 1a ustawy ooś t.j. stanowią one niewielką modyfikacje przyjętych już dokumentów.

1.3 CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU

W projekcie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubomia powinny zostać uwzględnione priorytety w zakresie ochrony środowiska wynikające z dokumentów ustanowionych na szczeblu rządowym, samorządowym, porozumień międzynarodowych oraz projektów dokumentów i dyrektyw Unii Europejskiej.

Podstawą formułowania ustaleń projektu planu była zasada zrównoważonego rozwoju, która zakłada m.in. ochronę i racjonalne kształtowanie cennych zasobów środowiska przyrodniczego poprzez kształtowanie struktur przestrzennych nie naruszających jego walorów oraz umożliwiających aktywną ochronę jego wartości prowadzących do realizacji ekorozwoju.

1.4 USTALENIA I GŁÓWNE CELE PROJEKTU ZMIANY MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY LUBOMIA

Zmieniany obecnie miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego został uchwalony uchwałą Nr XIV/77/2011 Rady Gminy Lubomia z dnia 20 sierpnia 2011 r. w sprawie uchwalenia zmiany fragmentów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wschodniej części gminy Lubomia oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubomia dla obszaru obejmującego sołectwo Buków. Plan ten został opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego Nr 248 poz. 4178 z dnia 17 października 2011 r. MPZP z 2011 r. i obejmował sołectwa Buków, Lubomia i Syrynia z drobnymi wyłączeniami. Zmiana planu ma na celu umożliwienie bardziej elastycznego rozwiązywania problemów związanych z odprowadzaniem ścieków. Zmiany mają charakter następujący: w części tekstowej planu w Rozdziale 2 „przepisy dotyczące całego obszaru objętego planem”, w § 9 „Zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów infrastruktury technicznej” wprowadza się następujące zmiany:

1) ust. 3 pkt 1 i pkt 2 otrzymują brzmienie:

„3. W zakresie odprowadzania ścieków ustala się rozdzielczy system kanalizacji z odprowadzeniem:

- 1) ścieków bytowych i ścieków komunalnych do systemu zapewniającego właściwy poziom ochrony środowiska zgodnie z przepisami odrębnymi,
- 2) wód opadowych i roztopowych do:
 - a) szczelnego, otwartego lub zamkniętego systemu kanalizacji deszczowej zgodnie z przepisami odrębnymi,
 - b) dopuszcza się zagospodarowania wód na terenie własnym inwestora w przypadku braku możliwości ich odprowadzania do kanalizacji deszczowej”.

Oraz w ust. 3 uchyla się pkt 3 i pkt 4.

Szczegółowe lokalizacje zostaną określone na etapie projektów budowlanych. Niewątpliwie jednak rozwój kanalizacji jest zadaniem szczególnie korzystnie wpływającym na stan środowiska przyrodniczego, szczególnie na terenach takich jak gmina Lubomia, gdzie do tej pory funkcjonował w bardzo ograniczonym zakresie.

Zaproponowane zmiany planu nie zmienią wcześniej ustalonych zasad odprowadzania ścieków na obszarze gminy, umożliwią natomiast zmianę kierunków, która wpłynie na możliwość uzyskania oczekiwanych efektów w zakresie oczyszczania ścieków.

2. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA

Analizowany obszar obejmuje gminę Lubomia, sołectwa Lubomia, Syrynia i Buków z drobnymi wyłączeniami. Na powierzchni terenu na przeważającym obszarze występują piaski i żwiry wodnolodowcowe oraz lessy, a w dolinie Odry osady rzeczne. Gmina posiada rozbudowaną sieć cieków. Główną rzeką płynącą przez omawiany obszar jest Odra, która jednocześnie stanowi zachodnią granicę gminy Lubomia. Południową część obszaru gminy odwadnia potok Łęgoń, a głównie jego największy dopływ – Syrynka. Centralna i północna część gminy Lubomia jest odwadniana przez potok Plęsnica (inne nazwy Plinc lub Lubomka) i jego dopływy. Sieć rzeczna uzupełnia gęsta sieć rowów melioracyjnych odwadniających dno doliny Odry. Na znaczącej części terenu gminy Lubomia brak jest użytkowych poziomów wodonośnych. W sołectwie Buków oraz w niewielkiej części sołectwa Lubomia (na zachód od drogi) występuje czwartorzędowy poziom wodonośny związany z doliną Odry. Na terenie gminy nie występują główne zbiorniki wód podziemnych. Główne kompleksy terenów rolnych występują we wszystkich sołectwach gminy. Na analizowanym terenie występują złoża węgla kamiennego oraz piasków. Część złóż węgla jest eksploatowana, ale poza terenem gminy. Wydobywa się również kruszywa naturalne. Środowisko przyrodnicze ma głównie charakter terenów rolniczych, będących w użytkowaniu lub odłogowanych. W północnej części gminy występują zwarte kompleksy leśne. Z form ochrony przyrody należy wymienić obszar Natura 2000 „Stawy Wielikąt i Las Tworkowski” oraz zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Wielikąt”. Na analizowanym terenie występuje szereg form zabytkowych. Są to obiekty różnego typu: kościoły, zespoły zabudowy mieszkaniowej, jak i pojedyncze obiekty, zabytki techniki oraz szereg krzyży i kapliczek przydrożnych.

3. OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN STANU ŚRODOWISKA PRZY BRAKU REALIZACJI USTALEŃ PLANU

W przypadku braku zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubomia ewentualna możliwość rozwoju sieci kanalizacyjnej mogłaby być w zdecydowany sposób ograniczona. Dla środowiska rozwój sieci kanalizacyjnej jest bardzo pożądany, stąd też wszelkie działania, które pozwolą na jak najszybsze i najsprawniejsze realizowanie sieci kanalizacyjnej w gminie Lubomia należy oceniać zdecydowanie pozytywnie.

4. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIEŃNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY

Nie stwierdza się występowania szczególnych problemów ochrony środowiska w kontekście zakresu zmian, które ustala projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Umożliwienie rozbudowy sieci kanalizacyjnej wpłynie pozytywnie na stan środowiska, w tym również na obszary podlegające ochronie.

5. SKUTKI DLA ŚRODOWISKA WYNIKAJĄCE Z REALIZACJI USTALEŃ PLANU

W związku z ogólnym i elastycznym zapisem znajdującym się w projekcie planu dotyczącym przyszłego rozwoju kanalizacji nie sposób na obecnym etapie prognozować jakiego rodzaju oddziaływania i w którym miejscu wystąpią, gdyż nie zostały one przestrzennie określone, ani nie określono ich technicznych specyfikacji. Szczegółowe lokalizacje zostaną określone na etapie projektów budowlanych. Niewątpliwie jednak rozwój kanalizacji jest zadaniem szczególnie korzystnie wpływającym na stan środowiska przyrodniczego, szczególnie na terenach takich jak gmina Lubomia, gdzie do tej pory funkcjonował w bardzo ograniczonym zakresie.

6. PRZEWIDYWANE MOŻLIWOŚCI TRANSGRANICZNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Projekt planu nie wprowadza funkcji, które mogłyby potencjalnie transgranicznie oddziaływać na środowisko.

7. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJE PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

W zmianie planu z 2015 r. nie wprowadzono nowych rozwiązań mających na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko, gdyż zostały one już wprowadzone w mpzp z 2011 r. i są one wystarczające. Należy również uznać, że każde rozwiązanie umożliwiające rozwój sieci kanalizacyjnej jest działaniem zdecydowanie wspierającym ochronę środowiska i należy je oceniać zdecydowanie pozytywnie. Rozwój kanalizacji jest również przedsięwzięciem jednocześnie minimalizującym negatywne oddziaływania oraz zapobiegającym niekorzystnym wpływom ścieków na wody i grunty.

W projekcie planu nie wprowadzono zapisów dotyczących kompensacji przyrodniczej. Zakres kompensacji przyrodniczej może zostać określony, zgodnie z art. 75 ust. 4 i 5 prawa ochrony środowiska w pozwoleniu na budowę lub w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

8. MOŻLIWOŚCI ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DLA OBSZARU NATURA 2000

Projekt planu nie wprowadza funkcji, które mogłyby oddziaływać na cele, przedmiot ochrony i integralność jakiegokolwiek obszaru Natura 2000, więc nie ma potrzeby rozpatrywania rozwiązań alternatywnych. Projekt planu nie ustala szczegółowych przebiegów sieci kanalizacyjnej, stąd też nie sposób na obecnym poziomie szczegółowości ocenić ewentualnego wpływu na obszary Natura 2000. Jednakże plan z 2011 wprowadza również ustalenia wskazujące obszar Natura 2000 i odpowiednio go chroniące i zabezpieczające. Zasady te będą obowiązywały przy wykonywaniu ewentualnych prac budowlanych i pozwolą na ochronę obszaru Natura 2000 „Stawy Wielikąt i Las Tworkowski” w razie wystąpienia jakichkolwiek konfliktów.

9. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO PLANU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Na etapie projektu planu nie wprowadzono konkretnych rozwiązań mających na celu analizę skutków realizacji oraz częstotliwości jej przeprowadzania. Zakres planu określony w ustawie z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym [t.j Dz. U. z 2012 poz. 647] oraz w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 26 sierpnia 2003r. w sprawie wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego [Dz. U. Nr 164, poz. 1587] nie przewiduje możliwości określenia monitoringu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Wskazanie takie byłoby niezgodne z przepisami prawa i znacząco wykraczałoby poza ustawowe kompetencje Rady Gminy.

Jednocześnie skutki realizacji postanowień planu będą podlegały bieżącemu monitoringowi odpowiednich służb ochrony środowiska, służb ochrony przyrody, organów administracji oraz organizacji ekologicznych. Bardzo ważna jest również postawa obywateli, którzy powinni reagować natychmiastową interwencją w przypadku stwierdzenia wystąpienia uciążliwości.

10. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko dotyczy projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubomia. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego został uchwalony w 2011 r. Obecnie prowadzona zmiana ma na celu umożliwienie elastycznego kształtowania możliwości rozwoju sieci kanalizacyjnej w zależności od uwarunkowań ekonomiczno-techniczno-środowiskowych.

Analizowany obszar obejmuje sołectwa Syrynia, Lubomia i Buków. Na powierzchni terenu na przeważającym obszarze występują piaski i żwiry wodnolodowcowe oraz lessy. Gmina posiada rozbudowaną sieć cieków. Główną rzeką płynącą przez omawiany obszar jest Odra, która jednocześnie stanowi zachodnią granicę gminy Lubomia. Południową część obszaru gminy odwadnia potok Łęgoń, a głównie jego największy dopływ – Syrynka. Centralna i północna część gminy Lubomia jest odwadniana przez potok Pleśnica (inne nazwy Plinc lub Lubomka) i jego dopływy. Sieć rzeczna uzupełnia gęsta sieć rowów melioracyjnych odwadniających dno doliny Odry. Na znaczącej części terenu gminy Lubomia brak jest użytkowych poziomów wodonośnych. W sołectwie Buków oraz w niewielkiej części sołectwa Lubomia (na zachód od drogi) występuje czwartorzędowy poziom wodonośny związany z doliną Odry. Na terenie gminy nie występują główne zbiorniki wód podziemnych. Główne kompleksy terenów rolnych występują we wszystkich sołectwach gminy. Na analizowanym terenie występują złoża węgla kamiennego oraz piasków. Część złóż węgla jest eksploatowana, ale poza terenem gminy. Wydobywa się również kruszywa naturalne. Środowisko przyrodnicze ma głównie charakter terenów rolniczych, będących w użytkowaniu lub odłogowanych. W północnej części gminy występują zwarte kompleksy leśne. Na analizowanym terenie występuje szereg form zabytkowych. Są to obiekty różnego typu: kościoły, zespoły zabudowy mieszkaniowej, jak i pojedyncze obiekty, zabytki techniki oraz szereg krzyży i kapliczek przydrożnych.

Możliwość realizacji sieci kanalizacyjnej jest elementem pozytywnie wpływającym na stan środowiska przyrodniczego i w zdecydowanej większości przypadków poprawiającej jego stan. Jednocześnie ze względu na zakres zmiany ustalenie w prognozie oddziaływania na środowisko na tym etapie szczegółowych oddziaływań było mocno utrudnione.

Projekt planu nie wprowadza funkcji, które mogłyby potencjalnie transgranicznie oddziaływać na środowisko.

W projekcie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Lubomia zaproponowano szereg rozwiązań mających na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko.

Na etapie oceny projektu planu nie wprowadzono konkretnych rozwiązań mających na celu analizę skutków realizacji oraz częstotliwości jej przeprowadzania, nie ustalono również prac kompensacyjnych, gdyż ustawodawca nie przewiduje wprowadzenia takich rozwiązań w projekcie planu.

Projekt planu nie wprowadza funkcji, które mogłyby wpłynąć na cele, przedmiot ochrony oraz integralność jakiegokolwiek obszaru Natura 2000, w związku z czym nie ma potrzeby wprowadzenia rozwiązań alternatywnych.

11. LITERATURA

- Absalon D., Jankowski A.T., Leśniok M., 2001: Mapa hydrograficzna w skali 1:50 000 ark. M-34-61-D Wodzisław Śląski. GGK, Warszawa.
- Absalon D., Jankowski A.T., Leśniok M., Wika S., 1995: Mapa sozologiczna w skali 1:50 000 ark. M-34-61-D Wodzisław Śląski. GGK, Warszawa.
- Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu 31.XII.2008 r. MŚ, PIG, Warszawa 2005.
- Brodziński I., Mapa Geośrodowiskowa Polski, ark. Rydułtowy, PIG, Warszawa, 2004;
- Centralna Baza Danych Geologicznych – strona internetowa PIG, <http://baza.pgi.gov.pl/>
- Chmura A., Wagner J., Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50000, ark. Rydułtowy, PIG, Warszawa 2002
- Informacja o stanie środowiska 2007, 2008 i 2009, WIOŚ Katowice;
- Infogeoskarb – strona internetowa PIG, <http://baza.pgi.gov.pl/>
- Kondracki J., 1998: Geografia regionalna Polski. WN PWN, Warszawa.
- Kotliccy G. i S., Mapa geologiczna Polski w skali 1:200000, ark. Gliwice, WG, Warszawa, 1979;
- Kotlicka G., Wagner J., Mapa Hydrogeologiczna Polski w skali 1:200000, ark. Gliwice, WG, Warszawa, 1986;
- Mapa glebowo-rolnicza gminy Lubomia, 1:5 000, 1976.
- Matuszkiewicz W. [red], Potencjalna roślinność naturalna Polski – Mapa przeglądowa 1:300000 ark. 11, PAN, Warszawa , 1995;
- Państwowa Służba Hydrogeologiczna – strona internetowa PIG, <http://www.psh.gov.pl>
- Plan gospodarki odpadami dla gminy Lubomia, Beskidzki Fundusz Ekorozwoju, Bielsko-Biała, 2004 r.;
- Program ochrony środowiska gminy Lubomia; Beskidzki Fundusz Ekorozwoju, Bielsko-Biała, 2004 r.;
- Sarnacka Z. Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski, 1 : 50 000, ark. Rydułtowy, PIG 1956
- Rózkowski A. [red.], 1997: Mapa warunków występowania, użytkowania, zagrożenia i ochrony zwykłych wód podziemnych Górnośląskiego Zagłębia Węglowego i jego obrzeżenia; 1 : 100 000. PIG, Warszawa;
- Ryłko W., Paul Z., Mapa geologiczna Polski, 1 : 200 000, ark. Cieszyn WG, 1994.
- Skrzypczyk L. [red], 2003: Mapa wstępnej waloryzacji Głównych Zbiorników Wód Podziemnych 1:800000, PIG, Warszawa;
- Warunki ekofizjograficzne gminy Lubomia, PU Geograf, Dąbrowa Górnicza, 2007 r.